

סו.

כן, להזכירו שהאמת היא שאין הזאה דוחה את השבת, ואין לזוז ממנה.

ג. כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת

יש להעיר, שאם יום ז' של טהרתו חל בערב פסח שחל בשבת, אי אפשר לעשותה מע"ש, ומדוע לא ידחה שבת. ובאמרי בינה (דיני שבת, סי' ל"א, ד"ה ודע) כתב שמבואר בירושלמי שמה שאמר ר"ע שמכשירין שאפשר לעשותן מע"ש אין דוחים שבת, היינו אף אם מאיזה מקרה נמצא שחל בשבת ולא היה שייך לעשותה, כיון שמין הכשר זה ראוי לעשותו מע"ש. וכיון שבדרך כלל אפשר לעשות ההזאה מערב שבת, לכך אף באופן שאי אפשר, אינה דוחה שבת.

ד. ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו הקשו בירושלמי (כ"א), כיצד נתעלמה מהם הלכה זו, והלא אי אפשר לשני שביעית שלא יחול י"ד להיות בשבת, אלא נתעלמה מהם, כדי ליתן גדולה להלל.

ובהגהות ראמ"ה העיר, שהרי לא מצינו שמצוה מן התורה מתבטלת לגמרי בשנה אחת, וגם הרי פסח במדבר גם היה בשבת, ואם כן במה הסתפקו. ותירץ שסברו שאולי מה שעושים פסח בשבת, היינו דוקא ע"י דברים שאינם מלאכות, כמו שחיטה בשמאל וכדו', ולכך קודם שאסרו חכמים דברים אלו, יכלו לעשות הפסח. אבל כשבאו חכמים וגזרו על דברים אלו, הסתפקו האם עדיין מותר לעשות הפסח בשבת או לא. ועיין עוד בצל"ח מש"כ בזה.

ה. אלא הנח להן לישראל אם אין נביאים הן בני נביאים הן פירש השפת אמת, שנזכרו שהיתה איזה עצה גם לכתחילה, אלא ששכחו מה היא אותה עצה, וכשאמר שבני נביאים הם, וודאי יהא מי מהם שיעשה לכתחילה בעצה זו שאמרו שמעיה ואבטליון. והוסיף המהרש"א שהלשון 'בני נביאים' מורה שאולי יהיו זקנים בתוך ישראל שזכרו איך עשו מכבר.

א. או חלוף מה אם הזאה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת, וכו'

הקשה הצ"ח, שלכאורה דברי רבי עקיבא תמוהים, וכי האם לא ידע שכתוב בפסוק 'בין הערבים במועדו', דהיינו אף בשבת, הלא כבר נתקבלה דרשה זו מהלל הבבלי כפי שאמרו בגמ'. ותירץ שודאי ידע רבי עקיבא שמן התורה שחיטה דוחה שבת, אלא שרבי עקיבא דן, מה הזאה שאינה אלא משום שבות, גזרו עליה חכמים לאסרה, אף שע"ז יבטל הפסח, שחיטה שהיא משום מלאכה, אינו דין שלא תדחה שבת, שהיה לחכמים לגזור ולאסור בשבת.

אלא שלפי זה קשה, מהי תשובת רבי אליעזר, עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה, וכי אין ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה. ותירץ, על פי דברי הט"ז (או"ח סי' תקפ"ח, י"ד סי' קיז), שדבר שמפורש בתורה להיתר אין כח ביד חכמים לגזור ולאסור. וזהו שאמר ר"א לר"ע, עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה בפירוש להיתר, במועדו אפילו בשבת, שבאופן זה אין כח ביד חכמים לגזור ולאסור.

ב. מה אם הזאה שהיא משום שבות וכו'

הקשה רבינו דוד (נדפס לקמן סח), אם רבי אליעזר אינו מודה לדין הזאה, מה הקשה שיש לעשות מזה ק"ו. ואפילו אם שני הק"ו שקולין הן, איך יעשה ר"ע הק"ו לדרך זו, הלא אם יש ללמוד לקולא ולחומרא, לומדים לחומרא. ואף שהק"ו של ר"ע חומרא הוא לענין שבת, הוא קולא לענין עשיית הפסח.

וביאר ע"פ מה שאמרו שר"א שכח תלמודו ובא ר"ע להזכירו. שר"ע קיבל ממנו שאין הזאה דוחה את השבת, משום שהאדם אינו ראוי ואין עליו חיוב, כפי שאמרו בגמרא. וכשבא ר"ע להזכירו אמר לו שאין ללמוד להתיר כל שבות, שהרי מצינו שהזאה אסורה בשבת, אף שהיא משום שבות. ור"א לא נזכר עדיין ואמר ועליה אני דן, להתיר הזאה גופא. ור"ע שסמך על קבלתו, חזר והשיב לר"א שאם יש ללמוד ק"ו, יש ללמוד להיפוך. ובאמת לא סבר ללמוד מק"ו זה, אלא בדרך גיחוך אמר